

‘Meer vrolijke rollen, graag’

Jacob Derwig (42) is genomineerd voor de Louis d’Or, de prijs voor de beste mannelijke hoofdrol in het afgelopen theaterseizoen, die zondag wordt uitgereikt. De acteur vertelt over de cruciale rollen in zijn loopbaan.

Door **Rob Gollin** Foto's **Corbino**

Wetenschapper Pavel Protassov in *Kinderen van de zon*, 2010/2011 Regie Ivo van Hove

‘Ik speel Pavel met zoveel plezier. De rol is lichter van toon dan de personages die ik de laatste jaren heb gedaan. Het was vaak de intellectueel die het moeilijk had. *Ivanov* is een zwaar depressieve man. In *Naar Damascus* was ik de schrijver die de weg kwijt is. In *Romeinse Tragedies* was het Brutus, een stoïcijnse politieke leider die vastzit in zijn hoofd. Bepaald geen opgewekte types. En toen kwam deze vrolijke, verstrooide professor. Ik hou van zulke rollen: de beetje tragische man om wie je kunt lachen. *Kinderen van de zon* begint kluchtig, met veel deuren, explosies en rook. Maar het stuk maakt op het juiste moment de omslag van hilariteit naar ontroering. Als je dat bij elkaar krijgt, ben je bij mij aan het goede adres.

‘Na *Hamlet* en *Naar Damascus* is dit mijn derde nominatie. Ik was prettig verrast. De Louis d’Or is een belangrijke prijs. Maar prijzen zijn niet het hoogst haalbare in het toneel. Dat is elke avond een voorstelling spelen waarmee je de toeschouwers in het hart raakt, laat lachen of aan het denken zet. Maar misschien wel het allerbelangrijkste nu is te bewerkstelligen dat het toneel er mag zijn, dat het weer iets gaat betekenen. De bezuinigingen van deze regering zijn zo rigoureuze, zo zonder enkel respect. Ook Toneelgroep Amsterdam – zonder te overdrijven op dit moment het hoogst aangeschreven ensemble van Europa, zo niet van de wereld – wordt substantieel gekort. En jonge makers wordt de pas afgesneden. Ik

ben daar zeer bezorgd over.’

Regisseur van *Kat op een heet zinken dak*
Toneelgroep Amsterdam, 2012

‘Ik heb al eerder voorstellingen gemaakt. Maar dat was altijd collectief, bij ’t Barre Land. Daar deden we alles samen. Vertaling, spel, decor, licht, transport. In 2004 regisseerde ik zelf *De Naam* van Jon Fosse, bij de Theatercompagnie. Daar had ik meer van moeten maken. Over de familie in het stuk hing de schaduw van een geheim dat zelfs de schrijver niet bleek te weten. Ik had duidelijker moeten kiezen wat ik met die voorstelling wilde vertellen.

‘Maar de kriebel om te maken is altijd gebleven. Ik ben 42, het is een logische stap, nu. Het stuk van Tennessee Williams is waanzinnig geschreven, retespannend en bevat prachtig materiaal voor acteurs. Het gaat net als *De Naam* over getroebleerde familieverhoudingen. Ik ben niet de man van politieke statements. Emotionele verhoudingen binnen een gezin, daar stap ik wat makkelijker in. Mijn eigen gezinssituatie was ook niet ideaal. Mijn vader vertrok naar het buitenland toen ik heel jong was. Dat bepaalt toch je leven. Een voorstelling over een moeilijke verhouding tussen vader en zoon staat dichtbij.

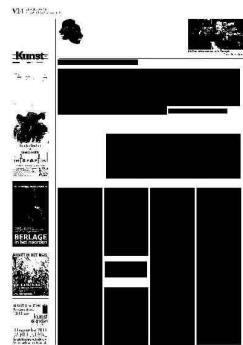
‘Samen met Kim (van Kooten, red.) werk ik aan een nieuwe vertaling. Het is de perfecte voorbereiding. Elk woord wordt omgedraaid en op smaak gebracht. De acteurs zullen me niet kunnen verrassen met vragen als: wat staat hier nou eigenlijk? Ik heb de antwoorden. Ik zoek naar

een heel directe taal. Te archaïsch moet het niet worden, daar ben ik allergisch voor. Te veel spreektaal is ook vervelend. Het mag rauw, grofgebeekt en poëtisch zijn.

‘Het raarste zal zijn, denk ik, dat ik nu voor de acteurs zal gaan staan, in plaats van ertussen. Ik weet dat ik ze iets kan vertellen en dat ze naar me willen luisteren. Ik weet zeker dat ze niet gaan muiten. Maar spannend blijft het. Welke stijl het wordt? Ik hoop op een combinatie van de precieze tekstanalyse van mijn toneelvader Theu Boermans, de emotionele impact die Ivo van Hove altijd voor elkaar krijgt en de brutaliteit van ’t Barre Land. Kortom: iets dat nog nooit in Nederland is vertoond! Ach, het zal een zoektocht worden.’

Paul Westervoort in *In Therapie*
2010/2011, NCRV

‘Ik weet niet of dit mijn doorbraak naar een breed publiek betekent. Hoe breed is dat dan? Er keken geen miljoenen mensen naar. Ze keken ook niet om mij. Niemand wist wie ik

was. Ik kan me qua bekendheid niet meten met een Carlo Boszhard of Johnny de Mol. Ik streef ook helemaal niet naar de status van Bekende Nederlander. Maar mooi theater en goede tv aan veel Nederlanders presenteren, dat is wel een doel.

'In *Therapie* heeft toch een schare trouwe kijkers gekregen, op hoogtijdagen waren het er 400 duizend, en velen volgden de serie op Uitzending gemist. Ze bleven kijken omdat het goed was. Wat voor mij vooral telde was dat ik veel hoorde: wat kunnen die mensen spelen! Toneelspelen was ineens niet meer hoogdravend, maar gewoon spannend. En dat terwijl er alleen maar twee personages in beeld waren die tegenover elkaar zaten.

'De grootste moeilijkheid was dat je ongehoord veel tekst moest kennen. Ik had, geloof ik, 800 bladzijden vol in de eerste reeks. In de scènes moest de acteur vooral niet uitstralen dat 'ie zo blij is dat hij al die tekst heeft onthouden. Je moest het juist vergeten. Als ik het terugzie, denk ik nog steeds dingen als: o jee, te snel, te makkelijk, het had nog kleiner gekund. Je kunt heel klein hele grote dingen spelen voor de camera.

'We hadden van tevoren echt geen idee of het zou lukken. We zeiden bemoeiigend tegen elkaar: we houden er in elk geval een leuke dvd-box aan over. Het is veel meer geworden. Daar ben ik supertrots op.'

De Acteurs, 2001, VPRO

'Om één reden, vooral. Het was een idee van programmamaker Bram van Splunteren om acteurs over hun vak te laten praten. Daarvoor werd per aflevering een acteur gekoppeld aan een actrice. Zo ontmoette ik Kim op de set. We hebben die dag zoveel plezier gehad dat ik haar daarna het hof ben gaan maken. Ze was destijds bezet, maar ik heb het kennelijk slim aangepakt. Een paar maanden later hadden we verkering. Ik denk dat het lot ons ook wel op een andere manier bij elkaar had gebracht. Het had overigens best een paar jaartjes eerder gemogen.'

Nino in *Zus & Zo*, 2001, regie Paula van der Oest

'Film of theater? Tot nu toe heb ik altijd voor toneelfamilies gekozen: De Trust, 't Barre Land, Toneelgroep Amsterdam. Dat zegt misschien toch wel iets. Ik hou ervan met de mensen die ik steeds beter ken, steeds betere voorstellingen te maken. Het is ook niet veel acteurs gegund om geregeld kwalitatief hoogwaardige films te maken. Bij mij staat de telefoon niet roodgloeiend met aanbiedingen voor filmrollen.

'Ik wijs ook wel het nodige af. Mijn stelregel is: ik doe het alleen als ik de regisseur te gek vindt of het script.

Anders niet. We hebben *Zus & Zo* gemaakt met veel mensen van De Trust. Dat gaf vertrouwen. Je moet je in film veel meer dan toneel helemaal overleveren aan de regisseur. Die bepaalt welke take goed is, die doet de montage. Als er niet zeker van bent dat het goed komt, kun je het beter laten.

'In commercials ben ik tegenwoordig wat vaker te horen, ja. Essent, Triodos Bank en af en toe wat anders. Het is simpel: een gezin met twee kinderen onderhouden lukt niet van alleen een toneelspelerssalaris. Geen misverstand: met reclame verdien je geen tonnen, hoor. Het is een prettige bijverdiensite. Op de opleiding in Arnhem was het destijds echt een taboe, toneel en reclame. Maar de tijden zijn veranderd. Een toneelspeler is tegenwoordig ook ondernemer. Het is goed als je het vak wat breder gaat zien. Leren wat inspreken is. Een voice-over doen voor een bedrijfsfilm. Trainingen geven. Maar ik geef toe: als ik drie keer voorbij kom in een reclameblok, schrik ik wel even. Dan doe ik even mijn oren dicht. Sorry mensen, denk ik dan.'

Hamlet, 1998. Regie Theu Boermans.

'Ik zat nog maar een jaar bij De Trust, een gezelschap dat ik al tijdens mijn opleiding zeer bewonderde, toen Boermans zei: we kunnen *Hamlet* gaan doen, want we hebben een Hamlet in huis. Dat ging over mij.

'Achteraf gezien was de voorstelling een startschot voor meer jong talent. Het was ook voor Halina Reijn haar eerste grote rol. Tijn Docter en Waldemar Torenstra zaten erin. Daan Schuurmans had een kleine rol. Jeroen van Koningsbrugge was figurant – ja, we hebben ons gek gelachen. Ik wil dit met zo min mogelijk opdeborstklapperij zeggen, maar het was nu eenmaal zo: toen ik *Hamlet* speelde, wist Nederland dat er een belangrijke toneelspeler bij was gekomen. We stonden wel tachtig keer in het Compagnietheater, en elke keer stond het rijen dik voor de deur.

'De magie was er, vaak. Het gevoel dat je vliegt. Razendsnel denken. Eén zijn met je medespelers. Het gevoel dat iedereen begrijpt wat je met z'n allen aan het doen bent, en dat de zaal hoorbaar mee is.

'Zo terugkijkend kan ik vaststellen dat vrijwel alles wat ik wilde, me tot nu toe wel gelukt is. Maar een zondagskind? Nee, dat klopt niet. We hebben het een paar jaar geleden fiks voor onze kiezen gehad, toen Kim ernstig ziek werd. Ze is er trouwens behoorlijk bovenop. Ook in mijn loopbaan is echt niet alles zomaar komen aanwaaien. Ik werk er hard voor. Ik grijp mijn kansen, dat wel. Wat ik nog zou willen? Nog wat meer vrolijke rollen, graag. Ik zou het fantastisch vinden als André van Duin een keer komt kijken naar *Kinderen van de zon*. Hij is de komiek uit mijn

jeugd, met een onovertroffen timing. Ik heb veel van hem opgestoken. Ik hoop dan dat hij heel hard om mij moet lachen.'

Kinderen van de zon is vanavond, zaterdag en zondag nog te zien in Stadsschouwburg Amsterdam. Vanaf 14 t/m 17 september in NTGent/schouwburg.

Toen ik Hamlet speelde, wist Nederland dat er een belangrijke toneelspeler bij was gekomen

Prijswinnend acteur

Jacob Derwig (1969, Dordrecht) maakt sinds 2005 deel uit van het vaste ensemble van Toneelgroep Amsterdam. Daarvoor zat hij bij De Trust en 't Barre Land, het theatercollectief dat hij mede heeft opgericht. Hij studeerde theaterwetenschap in Utrecht, maar stapte over naar de toneelschool in Arnhem. Voor zijn rollen in *Hamlet* (1998), *Naar Damacus* (2008) en *Kinderen van de zon* (2010) werd hij genomineerd voor de Louis d'Or. In 2008 ontving hij de Paul Steenbergen-penning. Voor zijn rol in de film *Zus & Zo* kreeg hij in 2001 een Gouden Kalf. In 2012 maakt Derwig zijn regiedebuut bij TA met *Kat op een heet zinken dak*. Derwig is getrouwd met actrice en scenarioschrijfster Kim van Kooten. Ze hebben twee kinderen van 7 en 3.

Als Paul Westervoort in *In Therapie*

Foto Victor Arnolds

Kinderen van de zon

Foto Jan Versweyveld

Met Halina Reijn in *Hamlet*

Foto Raymond Mallentjer

'Ik kan me qua bekendheid niet meten met een Carlo Boszhard of Johnny de Mol. Ik streef ook helemaal niet naar de status van Bekende Nederlander.'